

VODOHOSPODÁŘSKÉ INŽENÝRSTVÍ

Katedra Hydrauliky a hydrologie Fakulty stavební ČVUT

Jméno :

Skupina :

Školní rok : 2010/2011

Úloha č. 4

Na upraveném korytě řeky s lichoběžníkovým průřezem, šířkou ve dně **B [m]**, sklonem svahů **1:2** a drsností **n = 0.035** je plánována výstavba silničního mostu. V úseku toku pod mostem lze předpokládat rovnoměrné proudění, sklon dna zde činí *i*. Pro návrhový průtok **Q** navrhnete mostní objekt tak, aby byla splněna volná výška **0.5 m**. Šířka mostního otvoru bude shodná s šířkou koryta ve dně.

$$Q=3 \cdot S$$

$$i = 0.003 - K/100000$$

$$B = 25 + K/10$$

Proudění mostem s volnou hladinou

Pro úroveň čáry energie v profilu nad mostem platí

$$E_h = y_m + \frac{Q^2}{\varphi^2 \cdot 2 \cdot g \cdot S_m^2} \quad (1)$$

kde φ – rychlostní součinitel (viz. Tabulka 1) [-]

S_m – průtočná plocha v profilu mostního objektu při hloubce y_m [m²]

y_m – hloubka proudění pod mostem [m]

E_h – energetická výška profilu před mostním

Hodnota součinitele závisí na provedení hran bočních pilířů (viz Tabulka 1). Energetická výška profilu před mostem se skládá z hledané hloubky proudění před mostem a rychlostní výšky.

$$E_h = y_h + \frac{v_h^2}{2 \cdot g} \quad (2)$$

kde v_h – rychlost proudění před mostem [m.s⁻¹]

Proudění mostním otvorem je ovlivněno dolní vodou, pokud platí

$$\kappa \cdot E_h < y_d \quad (3)$$

kde κ – součinitel (viz Tabulka 1) [-]

y_d – hloubka vody v korytě pod mostem [m]

V případě, že je proudění mostním objektem ovlivněno dolní vodou, platí $y_m = y_d$, v opačném případě $y_m \approx y_k$ (kritická hloubka).

Doporučený postup výpočtu

Protože není k dispozici průběh hladiny nerovnoměrného proudění pod mostem, bude potřeba úroveň hladiny pod mostem stanovit z měrné křivky koryta pod mostem za zjednodušujícího předpokladu rovnoměrného proudění.

$$Q = C \cdot S \cdot \sqrt{R \cdot i} \quad (4)$$

kde Q – průtok [m³.s⁻¹]
 C – Chezyho rychlostní součinitel [m^{0.5}.s⁻¹]
 S – průtočná plocha [m²]
 R – hydraulický poloměr [m]

Pro Chezyho rychlostní součinitel platí

$$C = \frac{R^{1/6}}{n} \quad (5)$$

kde n – součinitel drsnosti

Hydraulický poloměr se stanoví z rovnice

$$R = \frac{S}{O} \quad (6)$$

kde O – omočený obvod [m]

Pro různé hloubky vody se stanoví z rovnice (4) průtok, z těchto hodnot je možné sestavit měrnou křivku profilu ($y=f(Q)$), pro návrhový průtok se odečte z grafu hledaná hodnota y_d . Jiná možnost spočívá v postupném hledání takové hloubky, pro kterou dostaneme hledaný návrhový průtok.

Poznámka - hledanou hloubku není možné z rovnice (4) přímo vyjádřit.

Za použití předpokladu, že je proudění mostem ovlivněno dolní vodou se ze známé hloubky y_d dle rovnice (1) spočítá E_h (nejprve je nezbytné navrhnout provedení bočních pilířů $\Rightarrow \varphi, \kappa$). Následně se musí dle nerovnice (3) ověřit platnost předpokladu.

Hledaná hloubka y_h se stanoví z hodnoty E_h po odečtení rychlostní výšky, která je daná poměrem průtoku Q a průtočné plochy S v lichoběžníkovém korytě před profilem mostu při hloubce y_h . Protože y_h zatím neznáme, používá se iterační postup. V prvním kroku se ke stanovení rychlosti v_h použije místo skutečné plochy proudění plocha vztažená k hodnotě E_h , v dalších krocích se již používá plocha proudění vztažená k hloubce proudění získané z předcházejícího kroku. Výpočet se opakuje tak dlouho, až se hodnoty mezi dvěma výpočetními kroky neliší (přesnost výpočtu v cm).

Výška mostního otvoru musí splňovat požadovanou volnou výšku.

Tabulka 1

TYP	Plynulé boční připojení			Boční křídla zaoblená			Boční křídla šikmá			Boční křídla pravouhlá		
	ϕ	κ	m	ϕ	κ	m	ϕ	κ	m	ϕ	κ	m
A	0,96	0,72	0,36	0,95	0,73	0,36	0,95	0,74	0,36	0,94	0,75	0,35
B	0,94	0,75	0,35	0,93	0,76	0,35	0,92	0,78	0,34	0,91	0,79	0,33
C	0,91	0,79	0,33	0,90	0,81	0,32	0,88	0,83	0,30	0,87	0,85	0,28
D	0,90	0,81	0,32	0,88	0,83	0,30	0,87	0,85	0,29	0,86	0,87	0,27
E	0,85	0,88	0,26	0,83	0,91	0,23	0,81	0,93	0,20	0,79	0,95	0,16

TYP: A - Dno mostu je v úrovni dna přítokového koryta

B - Ve dně mostu je práh se zaoblenou vstupní hranou

C - Ve dně mostu je práh se zkosenou vstupní hranou

D - Ve dně mostu je práh s pravouhlou vstupní hranou

E - Ve dně mostu je práh s pravouhlou vstupní hranou (nepříznivé podmínky, nerovný povrch)